

ПРО СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО ПРОБЛЕМИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ В УКРАЇНІ

Візір Ю. С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

youliav76@gmail.com

Резюме. У статті висвітлено результати соціологічного опитування щодо обізнаності та ставлення людей до проблеми туберкульозу в Україні (на прикладі Полтавської області). Визначені джерела інформації про здоров'я та зроблено оцінку довіри до них на шляху попередження захворювання на туберкульоз як фактора формування відповідального ставлення населення до власного здоров'я. Звернуто увагу на необхідність підвищення ролі фармацевтів (провізорів) щодо інформаційної підтримки профілактики туберкульозу.

Ключові слова: проблема туберкульозу в Україні, профілактика туберкульозу, ставлення населення до проблеми туберкульозу, роль фармацевта (провізора) в профілактиці туберкульозу.

Вступ. В Україні туберкульоз вважається актуальною медико-соціальною проблемою. Наразі в нашій країні зберігається тенденція до зниження захворюваності на нові випадки та рецидиви туберкульозу. Водночас щороку від туберкульозу помирають близько 3700 українців, кожного дня – близько 10 пацієнтів. Про це повідомили під час брифінгу з нагоди Світового дня боротьби з туберкульозом у 2020 році [4]. Хоча в останні роки фіксується певне покращення ситуації, Україна залишається однією з країн з найвищим рівнем туберкульозу з найбільш тяжкою формою стійкого туберкульозу, лікування якого є більш тривалим, коштовним та менш ефективним. До того ж, за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), близько 23% випадків захворювання в Україні не виявляються.

Соціальними наслідками зараження на туберкульоз є тимчасова чи стійка втрата працездатності та зростання первинного виходу на інвалідність, що вимагає комплексного лікування та реабілітації. Недосконалість існуючих методів профілактики веде до подальшого поширення захворювання на туберкульоз із всіма його негативними наслідками, що обумовлює необхідність нового комплексного підходу до вирішення проблеми. В таких умовах, на наш погляд, підвищується роль фармацевта (провізора) у проведенні профілактичних заходів, що спрямовані на попередження здорових людей від зараження і захворювання туберкульозом [1, 2, 3].

Але, всі ці дії у напрямі боротьби з туберкульозом в країні приречені на невдачу, якщо рівень обізнаності про проблему з боку населення буде низьким.

Мета. Визначити ставлення, рівень знань та їх використання на практиці відносно туберкульозу в Україні (на прикладі Полтавської області) для розробки стратегії інформаційної підтримки профілактики на туберкульоз з боку фармацевтів (провізорів).

Методи дослідження. Соціологічні (опитування в формі телефонного інтерв'ю), описова статистика, порівняльний аналіз.

Основний матеріал дослідження. З метою з'ясування відношення, обізнаності та рівня знань населення відносно туберкульозу в Україні (на прикладі Полтавської обл.) було організовано та проведено соціологічне дослідження. Поряд із цим, дослідження було спрямоване на виявлення причин та факторів, які відіграють роль бар'єрів оптимальної поведінки громадян відносно профілактики та звернення з метою діагностики у разі виникнення перших симптомів туберкульозу.

У дослідженні взяло участь 160 респондентів. Серед них 56% жінок та 44% чоловіків різного віку починаючи з 18-ти років.

За даними опитування в Полтавській області можна зробити висновок, що населення оцінює свої знання про туберкульоз на середньому рівні – 3 бала з п'яти можливих.

Щодо рівня обізнаності громадян про туберкульоз, результати дослідження свідчать про те, що його необхідно підвищувати. Лише 30% опитуваних знають про те, що симптомами туберкульозу є виділення мокротиння при кашлі та 31% втрата ваги (схуднення). Навіть такий показовий симптом, як кашель із кров'ю, набрав тільки трохи більше половини відповідей (61%). Менше половини респондентів обізнані стосовно того, що температура протягом тривалого часу та біль у грудях є симптомами хвороби: лише 46% ідентифікують в якості симптому температуру без видимих причини, що тримається понад 7 днів та 39% біль у грудях. 5% респондентів зазначили, що не знають жодних симптомів туберкульозу.

Щодо шляхів передачі туберкульозу, повітряно-крапельний назвали більшість респондентів (73%). Також багато вважають, що можна заразитись побутовим шляхом та при поцілунках. Але кожен третій полтавчанин (вважаємо, що це досить значна кількість осіб) наголосив, що ризик (ймовірність) заразитися на туберкульоз саме для них невеликий, а ще 7% вважають, що його взагалі немає. Така позиція пов'язана з впевненістю про те, що, перш за все, на туберкульоз хворіють девіантні верстви населення (ті, хто відбуває покарання в місцях позбавлення волі, безпритульні тощо). Поряд із такою позицією, половина учасників опитування все ж таки розуміє, що захворіти на туберкульоз може будь-яка людина. А 46% не зовсім впевнені в його виліковності.

Заспокоює той факт, що досить значна кількість опитаних полтавчан у разі появи кашлю, що триває більше трьох тижнів все ж таки оберуть вірну поведінкову стратегію та звернуться до сімейного лікаря (51%) чи до фармацевта (провізора) (42%) по допомогу у вирішенні проблеми.

Саме тоді окрім безпосередньої лікувальної складової слід надати інформаційну підтримку з боку фахівців сфери охорони здоров'я, наголосити на обов'язковості проходження обстеження на туберкульоз та надати конкретну інформації про те, куди можна звернутися за цим питанням. За

результатами опитування 41,5% респондентів просто не знають куди звертатися у разі потреби для проходження обстеження на туберкульоз.

Відповіді на питання щодо можливих факторів, які б могли завадити проходженню обстеження на туберкульоз показали, що таких бар'єрів є багато. Поряд із незнанням де це можливо зробити та до кого звернутися, деякі з полтавчан «не вважають за необхідне» (36%) та «не мають бажання» (31%) проходити профілактичне обстеження. Цей факт є свідченням, що люди не достатньо обізнані в серйозності та небезпечності цієї хвороби. Також у людей є претензії до організації роботи медичних установ, які часто створюють проблеми для відвідувачів. 11% осіб вказали, що їм може зашкодити обстежитись брак коштів на обстеження та лікування. На жаль, тільки один респондент вважає, що бар'єрів для проходження обстеження немає жодних.

В ході опитування перед нами постало питання щодо джерел інформації про здоров'я. Як з'ясувалось, що поряд із такими розповсюдженими джерелами інформації як Інтернет та телебачення, кожен третій отримує інформацію про здоров'я безпосередньо від фармацевтів (провізорів) та медичних працівників. А рівень довіри до інформації від фармацевтів (провізорів) та медичних працівників значно вищий, ніж у інших комунікаційних каналів (телебачення, Інтернет тощо). Звертає на себе і той факт, що кожен четвертий полтавчанин отримує інформацію про здоров'я з інформаційних матеріалів в аптеках, поліклініках, лікарнях та довіряє їй повністю.

Звертає на себе увагу рівень підвищеної довіри до спеціалістів фармації. 75% полтавчан згодні з тим, що у разі потреби фармацевт (провізор) в аптеці може професійно надати інформацію про те, куди звертатися для проходження обстеження на туберкульоз.

Отже, в процесі підвищення ефективності заходів профілактики захворювання на туберкульоз набуває значущості роль фармацевта

(провізора). Виникає необхідність розробки чіткого алгоритму дій з боку фармацевта (провізора) при контакті з клієнтом з ярко вираженим кашлем.

Висновок. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що населення Полтавської області має недостатні знання відносно такого захворювання як туберкульоз. Люди зневажливо ставляться до свого здоров'я і не прагнуть звертатись до лікаря аж доки не буде нагальної потреби.

Саме тому, на наш погляд, необхідно підвищувати роль фармацевта (провізора) як джерела інформації на шляху попередження захворювання на туберкульоз; як фактора формування відповідального ставлення населення до власного здоров'я.

Ми впевнені, що такий підхід неминуче призведе до конкретних дій з боку тієї особи, яка, отримала інформацію про можливості профілактики та необхідності терапії захворювання на туберкульоз та стане поштовхом своєчасного звертання до лікаря у випадку погіршення стану здоров'я, при появі ознак, які зустрічаються під час захворювання на туберкульоз.

Таким чином, завдяки реалізації заходів санітарної профілактики з боку фармацевтів (провізорів) вдасться досягти мети надання достовірної інформації про створення умов для здорового способу життя і захист населення від туберкульозу.

Крім того, необхідність просвітницької роботи серед населення, насамперед із залученням ЗМІ, в тому числі з використанням соціальної реклами також може стати досить привабливим та ефективним елементом мотиваційної стратегії щодо профілактики захворювання на туберкульоз.

Подальші розробки пов'язані з формуванням алгоритму роботи фармацевта (провізора) під час розмови з клієнтом з проявами погіршення стану здоров'я, з проявом ознак, які зустрічаються під час захворювання на туберкульоз.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Мельник В. М. Етіопатогенез, класифікація, діагностика і лікування легеневого та позалегеневого туберкульозу // Мистецтво лікування. – 2003. – № 4. – С. 35 – 78.
2. Оцінка правового середовища щодо туберкульозу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://mail-attachment.googleusercontent.com/attachment/u>.
3. Петренко В. І. Епідеміологія туберкульозу // Мистецтво лікування. – 2003. – № 4. – С. 42–64.
4. Протидія туберкульозу: що змінилось і що планується [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://moz.gov.ua/article/news/protidija-tuberkulozu-scho-zminilos-i-scho-planuetsja>.

ОБ ОТНОШЕНИИ НАСЕЛЕНИЯ ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ К ПРОБЛЕМЕ ТУБЕРКУЛЁЗА В УКРАИНЕ

Резюме. В статье отражены результаты социологического опроса об осведомленности и отношении людей к проблеме туберкулеза в Украине (на примере Полтавской области). Определены источники информации о здоровье и произведена оценка доверия к ним на пути предупреждения заболевания туберкулезом как фактора формирования ответственного отношения населения к собственному здоровью. Обращено внимание на необходимость повышения роли фармацевтов (провизоров) по информационной поддержке профилактики туберкулеза.

Ключевые слова: проблема туберкулеза в Украине, профилактика туберкулеза, отношение населения к проблеме туберкулеза, роль фармацевта (провизора) в профилактике туберкулеза.

ON THE RELATIONSHIP OF THE POPULATION OF THE POLTAVA REGION TO THE PROBLEM OF TUBERCULOSIS IN UKRAINE

Resume. The article reflects the results of a sociological survey on awareness and attitude of people to the problem of tuberculosis in Ukraine (on the

example of Poltava region). The sources of health information have been identified and an assessment of their confidence in the prevention of tuberculosis disease has been conducted as a factor in forming a responsible attitude of the population to their own health. Attention is drawn to the need to increase the role of pharmacists (pharmacists) in the information support of tuberculosis prevention.

Key words: tuberculosis problem in Ukraine, prevention of tuberculosis, attitude of the population to the problem of tuberculosis, role of pharmacist (pharmacist) in the prevention of tuberculosis.